

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
postmottak@fad.dep.no

Deres ref.: 12/2935
Deres dato: 05.11.12

NRK Nye medier
Helge Kaasin
Norsk rikskringkasting
0340 Oslo

Vår ref.: 12/1172
Vår dato: 15.02.13

HØRING – Forslag til forskrift om universell utforming av IKT-løsninger

1. Innledning

Vi viser til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets brev datert 5. november 2012 med høringsnotat om forslag til forskrift om universell utforming av IKT-løsninger, og e-post fra avdelingsdirektør Katarina de Brisis om utsatt høringsfrist til 15. februar 2013.

Vi vil i det følgende redegjøre for NRKs merknader til departementets vurderinger og forslag til forskrift.

NRK vil til å begynne med uttale sin støtte til departementets valg av standard for nettløsninger. WCAG 2.0 er en godt innarbeidet internasjonal og teknologinøytral standard med testbare suksesskriterier.

2. Noen merknader

2.1 Lyd- og videoklipp

NRK er underlagt kringkastingsloven, og NRKs kringkastings- og audiovisuelle bestillingsinnhold vil dermed ikke reguleres av forskriften, jf. forskriftsutkast § 2. Begrepet «kringkasting» er i kringkastingsloven § 1-1 definert som «utsending av tale, musikk og liknende via elektroniske kommunikasjonsnett, ment eller egnet til å ses eller høres direkte og samtidig av allmennheten.» I samme bestemmelse defineres begrepet «audiovisuelle bestillingstjenester» som «tjeneste som tilbys av en tjenestetilbyder hvor hovedformålet er å tilby bildeprogrammer som kan ses på et tidspunkt seeren selv velger og på dennes bestilling fra en programkatalog og som distribueres til allmennheten via elektroniske kommunikasjonsnett.» Det er også spesifikt nevnt i høringsnotatet (punkt 4.4) at «fjernsynsmedier, inklusive film og nett-tv, reguleres ikke av forskriften.»

NRK anser dermed at innhold som presenteres i NRK TV og NRK Radio, som er NRKs nett-tv og nettradio, det være seg som kringkasting eller som audiovisuelle bestillingstjenester, ikke er omfattet av denne forskriften.

NRK benytter seg på den annen side i tillegg – utenfor det som tilsynelatende umiddelbart dekkes av kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester slik vi leser forskriften – av innbakte lyd- og videoklipp i nyhetssaker og andre tekstbaserte artikler på våre nettsider (f.eks. nettavisdelen av NRK.no, yr.no, p3.no og ut.no). Slik vi leser høringsnotatet er vi usikre på om disse klippene naturlig omfattes av forskriften eller ikke. Hvis det er slik at også disse er unntatt vil det være på grunn av at innholdet omfattes av annen lovregulering, herunder bl.a. kringkastingsloven.

WCAG 2.0 åpner i punkt 1.2.1, 1.2.2 og 1.2.3 – hvor sistnevnte er foreslått unntatt i forskriften – opp for unntak fra kravet om mediealternativer (enten ved hjelp av teksting, tekstlig gjengivelse eller lydspor) til forhåndsinnspilte medier der mediealternativene fungerer som mediealternativer til tekst og er tydelig merket som det. Slik vi leser dette krever forskriften som utgangspunkt at lyd- og videoklipp – uansett om de er klippet fra programmer, eller er spesialproduserte for den angjeldende nettartikkelen – skal ha mediealternativer knyttet til seg, så sant innholdet ikke til fulle gjengis som tekst i den angjeldende nettartikkelen. Medfører dette riktighet må NRK legge om sine rutiner slik at denne typen av klipp blir tekstet og synstolket eller tekstlig beskrevet, noe som vil føre til at publikum får oppdatert nyhetsrelatert lyd- og videoinnhold enten med en forsinkelse eller ikke i det hele tatt.

Som et eksempel kan nevnes et klipp fra herrenes prøve-OL-sprintfinale i Sotsji (<http://www.nrk.no/sport/northug-vant-sprinten-i-sotsji-1.10895615>). Denne sendingen kringkastes direkte i fjernsyn på dagtid og er av kringkastingsloven ikke pålagt teksting. Dermed sitter ikke NRK på teksting til denne sendingen. Artikkelt teksten gir et overordnet bilde av hvem som vant sprintfinalen etc., men gjengir ikke i detalj hendelsene som fremkommer i videoklippet, ei heller beskriver med ord det som visuelt og audielt fremkommer i klippet, og ikke omtales i kommentarene. Det er uklart om videoklippet kan anses som mediealternativ til artikkelt teksten.

NRK mener det er urimelig å pålegge løpende nyhetsdekning et krav om teksting og synstolkning eller tekstlig beskrivelse av nyhetsklipp. NRK anser i det minste at også WCAG 2.0 punkt 1.2.3 unntas fra forskriften. NRK mener det må avklares hva som må anses som mediealternativ til nyhetsartikler og ikke.

Uansett og med bakgrunn i unntaket i forskriftsutkastets § 2 fjerde ledd følger det at dersom NRK i en nettartikkel har en lenke til innhold som reguleres av annet regelverk, f.eks. kringkastingsloven, vil det innholdet ikke omfattes av departementets forskrift. Et alternativ til «vanlig» lenking er bruk av innbaking. NRK kan ikke se at valget mellom lenking og innbaking skal føre til at innholdet reguleres av forskjellige regelverk.

2.2 Utenlandske aktører og hovedløsninger

Det slås fast i høringsnotatet at norsk lov om universell utforming av IKT-løsninger vil kunne få anvendelse på utenlandske nettsider som retter seg mot allmennheten i Norge. Det vil være den virksomheten hvis anvendelse av en IKT-løsning som en av sine (eksklusive) hovedløsninger som må stille krav om universell utforming til produsenten eller leverandøren. Høringsnotatet nevner spesielt Facebook og Twitter som IKT-løsninger som i større grad benyttes av virksomheter som en hovedløsning rettet mot allmennheten. Per desember 2012 er 60 % av nettbrukerne i Norge på Facebook, noe som betyr at nesten 2,8 millioner mennesker benytter seg av denne løsningen her i landet.

NRK benytter Facebook primært som en kanal for å spre allerede publisert materiale, samt som tilbakemeldingskanal for dialog med publikum. Det heter i bedriftens retningslinjer at innhold med nyhetsverdi skal ikke publiseres eksklusivt på Facebook, men tilbys på NRK.no først.

Twitter brukes redaksjonelt som en kanal for research, informasjonsuthenting, kommunikasjon og til en viss grad spredning av allerede publisert materiale.

Slik NRK forstår høringsnotatet kan ikke NRKs bruk av Facebook og Twitter per i dag anses som eksklusive hovedløsninger.

Hvis NRK, eller andre virksomheter, skulle benytte seg av f.eks. Facebook og Twitter som eksklusive hovedløsninger, så kan dette skje kun i den grad disse løsningene tilfredsstiller norsk lov om universell utforming, slik det er definert gjennom WCAG 2.0. Dette vil medføre at NRK, og disse andre virksomhetene, hver for seg vil måtte bruke tid og ressurser på å gjennomgå disse leverandørenes løsninger med hensyn på kravene i WCAG 2.0. Dette virker lite hensiktsmessig. Samtidig vil de enkelte norske virksomhetene trolig komme til kort med eventuelle krav om universell utforming til så store utenlandske aktører som Facebook, om det skulle vise seg at de ikke tilfredsstiller kravene til WCAG 2.0.

NRK kunne tenke seg et sentralt initiativ fra departementets side for å klarere sentrale utenlandske aktører som f.eks. Facebook og Twitter.

2.3 Innbakte delløsninger

Det er i de siste årene dukket opp en rekke tjenester fra leverandører som kan bakes sømløst inn i nettløsninger, men hvor leverandøren forestår driften. Eksempler på dette er Google Maps og Disqus (kommentarsystem som åpner for innspill fra publikum i en nettartikkel eller på en nettside). NRK benytter seg av flere slike systemer for å slippe kostnadene ved egenutvikling, for å dra nytte av den hyppige forbedringstakten og utviklingen som en sentralisert stordrift fremkaller, og de sosiale fordelene slike fellesløsninger har. F.eks. kan man i Disqus ha en felles bruker på tvers av en rekke nettaktører om man ønsker å uttrykke seg om en sak.

NRK forstår det slik at innbakte delløsninger også omfattes av loven. NRK kunne tenke seg et sentralt initiativ fra departementets side for å klarere slike aktører.

2.4 Tid fra justerte standarder/retningslinjer til ikrafttredelse

Høringsnotatet nevner at ved «senere endringer eller nye standarder/retningslinjer som erstatter de gamle, vil kravene altså kunne tre i kraft med en kortere frist enn 12 måneder». Vi finner det vanskelig å se for oss at endringer trer i kraft som er av en slik størrelsesorden og art at det ikke vil kreve minst 12 måneder å etterkomme kravene. NRK og andre større netttaktører har komplekse produksjonssystemer det kan ta tid å justere, ikke minst fordi slike justeringer ofte får konsekvenser som krever omfattende endringer i ett eller flere systemer.

NRK ber derfor om at det settes en nedre grense for ikrafttredelse av justerte standarder/retningslinjer til 12 måneder.

2.5 Tilsyn og adgang til lokaler

I henhold til forskriftsutkastet § 6 tredje ledd kan DIFI «kreve tilgang til IKT-løsninger som reguleres av forskriften». NRK noterer at denne retten er hjemlet i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 16 tredje ledd. I forarbeidene til nevnte lov vises det til forvaltningsloven, der forvaltningsloven § 15 er en sentral bestemmelse. NRK kan ikke se at DIFI har reelt behov for å få tilgang til NRKs lokaler for å sikre gjennomføringen av forskriftens krav. I tillegg til dette skal det også nevnes at store deler av NRKs lokaler er redaksjonslokaler og at det for slike lokaler f.eks. stilles høye krav ved beslutning om ransaking, jf. straffeprosessloven § 197 annet ledd annet punktum. Det vil være et uforholdsmessig inngrep å tillate DIFI adgang til NRKs lokaler/redaksjonslokaler i forhold til de formål som forskrift om universell utforming av IKT-løsninger skal ivareta.

Forskriftsutkastets § 6 annet ledd skal sannsynligvis kun vise til § 5, og ikke til §§ 4 og 5.

Hvis ønskelig kan NRK i et møte med departementet nærmere forklare og begrunne dette høringssvaret.

Med vennlig hilsen

Helge Kaasin
Ansvarlig brukskvalitet
Nye medier
NRK